

„Menni és maradni”

Fecske Csaba: *Őszi napozás*

Budapest, 2024, Magyar Napló Kiadó

Létünk szerves tartozéka, hogy örökké helyünket keressük a világban. Az otthonosságot, a biztonságot, a bizalmat, a szeretetet. Mindazt, ami széppé teszi a hétköznapokat. Eközben persze gyakran botlunk akadályokba, olykor pedig zsákutcákba is tévedünk. A küzdelem kitarthatást, elszántságot igényel. És hitet, ami segít legyőzni a csalódásokat. Ám mindaz, amit megéltünk, amit már magunk mögött hagytunk, a miénk. Azt sem eldobni, sem elfelejteni nem lehet. Mert az idő múlásával ezek az emlékek jelentik a kapaszkodót.

Fecske Csaba is gyakran fordul a múlt felé. Emlékek morzsáit rakja össze, mint ha azok egy kirakós játék darabjai lennének. Persze tisztában van azzal is, hogy „az emlékezet korrump” (*Helykereső*), de nem akar megalkuvó lenni, és nem retten vissza a kényesebb témáktól sem. Nem kívánja takargatni a kiselejtezett vagy feledésre ítélt képeket sem. Kertelés nélkül belegázol az emlékek sűrűjébe. Versei is sokféle témát érintenek. A *Záróra után* és a *Kótyagosan* című költemény például a kocsmai léthez kötődő tapasztalatokkal való groteszk szembenézés, a költő humort sem nélkülöző, őszinte vallomása. De fellelhetők itt fájó diákkori élmények (ilyen például a testi fenyítést alkalmazó orosz tanárral való konfliktus felidézése), és olykor abszurdba hajló történeteket is fellelünk, mint például azt az esetet, amikor egy költőbarát soha el nem küldött verseit utasította vissza egy szerkesztő: „furcsább csak ez lett volna ha közli / a meg sem kapott verseket” – mutat rá a helyzet derűt teremtő fonákságára Fecske Csaba (*Gyorsaság*). A költői létállapotról is preg-

náns képet fest: „alszanak bennem a versek / ... / várom hogy / fölbredjenek és kirepüljenek / dolguk van hát magamra hagynak / nem az én madaraim többé idegeneké / a saját kiszámíthatatlan sorsukat élük / örülök hogy fészük lehettem még ha / a piszkukat bennem is hagyták” (*A műhely madarai*).

Szívbe markoló fájdalmat tükröz a Juhász Gyulától és József Attilától kölcsönzött sorok beépítésével alkotott mű, amellyel a feleségétől búcsúzik: „évek jönnek mennek / és te elmaradtál / ... / soha még ennyire nem hiányoztál / kattognak a napok / megyek utánad / lehet hogy egyszer / meg is talállak / talán költöző madár vagy / és a hazautat nem tudja a szárnyad” (*Nincs visszaút*). Az érzelmek tébolyát veszik górcső alá az *Óvatlan évek* címet viselő ciklus darabjai. Fölbukkan itt is a diákévek, a nosztalgikus pillanatok, a beteljesületlen szerelmek, de szembesít a lelket tipró keserű csalódásokkal is: „eléltünk / egymás mellett külön-külön voltunk / boldogtalanok vagy éppen boldogok” (*Külön*). Tanúja lesz az olvasó a szerelmi hajótörésnek, a mérhetetlen fájdalmat tükröző lélekzuhanásnak – „már félúton / zátonyra futott hajónk holott sírig tartó / utazást reméltünk” (*Hajótörés*) –, csakúgy, mint a problémák gyökereit kutató önmarcangolásnak: „utólag mindegy már melyikünk volt / aki a másikban valamit összetört” (*Nem tudom*).

Fecske Csaba talán legszívszorítóbb tépelődését tükrözi a megcsalás drámai pillanatait megörökítő vers: „későn érkezél haza / kicsit zaklatottan lopott boldogság / maradék fényével szemedben / ... /

ki volt a tettes ki az áldozat nem tudom /
ülünk némán életünk romjai fölött / [...] /
nehéz ilyenkor elviselni magunkat / és
a másikat azt az idegent / mert nem az
jött haza aki elment itthonról / vagy nem
az ment el akit ismerni véltem / aki vala-
ha engem szeretett” (*Nem az jött haza*).
Mindezt tetézi a tény, hogy már nincs mit
tenni, hisz minden, ami történt, megvál-
toztathatatlan, jóvátehetetlen, mert már
az sincs, aki az erre irányuló lépést meg-
tehetné: „szívesen megbocsátanék / de
a megbocsátanivalók szavatossági / ideje
lejárt” (*Szakítás*). Több versben megidézi
a szülők, nagyszülők emlékét is. A falusi
élet világát, amibe most újra megpróbál
visszatérni, hiszen több évtizedes nagy-
városi zsongás után egy csendes kis falu-
ban próbál otthonra lelteni. Mindez azonban
korántsem egyszerű: „autók húznak el mel-
lettem falumbeliekkel / ahogy a vasútál-
lomásról botorkálok a falu felé / bár volna
hely az autójukban a szívükben már nincs
/ ... / kivert kutyának érzem magam” (*Hely-
kereső*). A múlttal való szembenézés nem
könnyű, hisz bőven akadnak kemény pil-
lanatok. Ilyen például, amikor az édes-
anyja halálos ágya mellett idegenként
hallgatja egy – már másik világban élő,
őt fel sem ismerő – beteg lélek panaszát:
„kiérdemelted a mennyet / és most vársz
hogy odamenjek / fájdalmat cserélni meg-
ölelni / szenvedtél hogy nem szeretlek / és
el is panaszoltad nekem idegennek / mert
akkor már idegen voltam neked ahogy az
élet is” (*Vallomás*).

A kötet záróversei „öreghangon” szól-
nak. Abban a tudatban és azzal a felhang-
gal, hogy „egyszer mindenki / elutazik”
(*Vonatok*). Vagyis ideje szembenézni mind-
azzal, ami vagyunk, ami voltunk. Rendkívül
pontos leírását adja ennek az állapot-
nak az alábbi két vers is: „lelapped sörödnön
a hab valahogy így / hunyászkodik meg
az élet is az öreg testben / ... / poharad
üres a szíved is” (*Vasárnap délután*), „önma-
gam szobraként feszítek / egy látogatók
elől lezárt múzeumban [...] magára ha-
gyom az időt mi dolgom velem” (*Őszi napo-
zás*). Az emberi élet ritmusa a természet
évszakváltásaira hajaz. Az ősz, a levelüket
levedlő fák, a borús reggelek már a tél kö-
zelségét jelzik. Ezzel a kesernyés pillanat-
tal is szembenéz a költő: „próbálgatom /
elhasználódott öreg testemet / tudván elég
egy óvatlan mozdulat / és fölriad álmából
a fájdalom / ... / milyen szép is / volna itt
az élet nélkülem” (*Öreghang*).

Látványosan egy személyes mikrovilág
megidézett pillanatai ezek, de a töredéke-
ket összeillesztve mindannyiunkat érintő
és foglalkoztató kérdések sziklatömbje
domborodik elénk. Egy olyan magaslat,
ahová nekünk is fel kell kapaszkodnunk,
hogy körbenézve megérthessük a minket
körül ölelő világot. Hogy aztán magunk
is megtegyük, amit megtett a költő – aki
egy ifjúkori emlék kapcsán így fogalmaz:
„meggondolatlanul becsöngettem a múlt-
tamba” (*Pünkösdi rózsák*), s megállapítsa:
„nem lehet egyszerre / menni és maradni”
(*Gyerekkor*).

Oláh András